

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва
Кафедра музичного мистецтва

ДАРИНА ЧАМАХУД, ОКСАНА ЮРЧУК

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ
(БАРОКО – КЛАСИЦИЗМ)**

Луцьк, 2024

Розглянуто засіданні кафедри музичного мистецтва КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (протокол №2 від 07.10.2024 р.)

Ухвалено науково-методичною радою КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (протокол №2 від 22.10.2024 р.)

Рецензенти:

Новакович М. О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка.

Зарицька А. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, гарант ОПП Середня освіта (Музичне мистецтво) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, голова циклової комісії методики музичної освіти та вокально-хорової підготовки фахового педагогічного коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Чамахуд Д. В., Юрчук О. М. Методичне забезпечення практичних занять з історії зарубіжної музики (бароко – класицизм) [Електронне видання] : методичні рекомендації для здобувачів освіти освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Луцьк : КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2024. 28 с.

Методичні матеріали містять рекомендації до проведення практичних занять із історії зарубіжної музики за темами першого семестру, що охоплюють періоди бароко та класицизму і творчість провідних європейських композиторів XVII–XVIII століть: Ж. Рамо, Ф. Куперена, Д. Фрескобальді, Д. Букстехуде, А. Кореллі, А. Вівальді, К. В. Глюка, Й. С. Баха, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена. До змісту методичних матеріалів входять слухові завдання, питання для обговорення, аналітичні та практичні завдання, спрямовані на формування цілісного уявлення про жанрово-стильові особливості музики бароко й класицизму.

Методичні матеріали мають практичну спрямованість і можуть використовуватися викладачами та здобувачами освіти мистецьких факультетів/відділень закладів вищої освіти під час аудиторної роботи, підготовки до практичних занять і організації самостійної навчальної діяльності.

© Чамахуд Д. В., Юрчук О. М.

© КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема «Західноєвропейське музичне мистецтво XVII – першої половини XVIII століть: опера, інструментальна музика»	6
Практичне заняття №1. Клавірна творчість Ж. Рамо, Ф. Куперена. Органні композиції Д. Фрескобальді, Д. Букстехуде. Італійська інструментальна музика XVII – 1-ї половини XVIII століть. А. Кореллі, А. Вівальді.....	6
Практичне заняття №2. Оперна творчість К. Глюка. Опера «Орфей і Еврідіка».	9
Тема «Творчість Й. С. Баха»	11
Практичне заняття №3. Слухове засвоєння фрагментів з хорових творів Й. С. Баха: «Страсті за Матвієм», «Висока меса».....	11
Практичне заняття №4. Клавірна музика Й. С. Баха	14
Практичне заняття №5. Органна музика Й. С. Баха	17
Тема «Музичний феномен В. А. Моцарта»	19
Практичне заняття №6. Опера «Весілля Фігаро» В. А. Моцарта.....	19
Практичне заняття №7. Симфонічна творчість В. А. Моцарта: Симфонія №40, «Маленька нічна серенада»	21
Тема «Творчість Л. Бетховена»	23
Практичне заняття №8. Фортепіанна творчість Л. Бетховена. Дитяча музика, соната №8	23
Практичне заняття №9. Симфонія №5 Л. Бетховена. Характеристика і слухання твору, вивчення твору в ЗЗСО	26
Критерії оцінювання практичних занять	28

ВСТУП

Сучасний етап розвитку мистецької освіти в Україні висуває підвищені вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема до рівня їхньої музично-історичної, аналітичної та слухацької компетентності. У контексті реалізації освітньо-професійної програми «Середня освіта (Музичне мистецтво)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти особливої актуальності набуває якісна організація практичних занять з історії зарубіжної музики, спрямованих на поєднання теоретичних знань із практичним слуховим досвідом, аналітичним мисленням та педагогічною рефлексією.

Важливою складовою галузевих стандартів вищої освіти є освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників, освітньо-професійні програми підготовки та засоби діагностики якості знань здобувачів освіти. Саме практичні заняття з історії музики забезпечують формування фахових компетентностей, пов'язаних із розумінням історико-культурного контексту розвитку музичного мистецтва, усвідомленням стильових особливостей різних епох, жанрів і форм, а також умінням застосовувати набуті знання у подальшій педагогічній діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Методичне забезпечення практичних занять із історії зарубіжної музики (бароко – класицизм) спрямоване на ґрунтовне опанування здобувачами освіти ключових етапів розвитку європейської музичної культури XVII – початку XIX століття. Обраний тематичний спектр практичних занять охоплює провідні жанри й напрями музичного мистецтва бароко та класицизму: клавірну, органну, симфонічну й оперну творчість, а також творчість визначних композиторів зазначених епох – Ж. Рамо, Ф. Куперена, Д. Фрескобальді, Д. Букстехуде, А. Кореллі, А. Вівальді, К. В. Глюка, Й. С. Баха, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена.

Запропоновані методичні рекомендації до практичних занять зорієнтовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти та

передбачають поєднання різних форм роботи: теоретичного опрацювання матеріалу, слухового аналізу музичних творів, обговорення художньо-образного змісту музики, виконання практичних і творчих завдань, а також моделювання фрагментів уроків музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти. Такий підхід сприяє формуванню цілісного уявлення про музичні стилі бароко й класицизму та розвитку професійно значущих умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Методичні рекомендації структуровані відповідно до тем практичних занять першого семестру і містять чітко визначені мету й завдання кожного заняття, глосарій основних понять, очікувані результати навчання, план і хід виконання роботи, перелік музичних творів для слухання, практичні завдання, а також рекомендовану літературу та інформаційні ресурси. Така структура забезпечує логічну послідовність опрацювання навчального матеріалу й створює умови для ефективної організації як аудиторної, так і самостійної роботи здобувачів освіти.

Методичні рекомендації мають навчально-методичне спрямування та можуть бути використані у процесі викладання дисципліни «Історія зарубіжної музики», під час підготовки до практичних занять, проведення семінарів, організації самостійної роботи студентів, а також у професійній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Матеріали адресовані здобувачам освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та викладачам мистецьких дисциплін закладів вищої освіти.

Змістовий модуль 1.

МУЗИКА ЯК ВИД МИСТЕЦТВА. РОЗВИТОК ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ МУЗИКИ ДО СЕРЕДИНИ XVIII СТОЛІТТЯ

Тема

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКЕ МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО XVII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVIII СТОЛІТЬ: ОПЕРА, ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА

Практичне заняття №1.

**Клавірна творчість Ж. Рамо, Ф. Куперена. Органні композиції
Д. Фрескобальді, Д. Букстехуде. Італійська інструментальна музика
XVII – 1-ї половини XVIII століть. А. Кореллі, А. Вівальді**

Мета заняття: ознайомити з історією виникнення та особливостями функціонування музичних інструментів (клавесину, органу, скрипки); усвідомити стильові риси клавірної, органної та оркестрової музики XVII – I половини XVIII століть (на творах Ж. Рамо, Ф. Куперена Д. Фрескобальді, Д. Букстехуде, А. Вівальді, А. Кореллі).

Глосарій основних термінів і понять: клавесин, орган, струнні інструменти, скрипка, оркестр, concerto grosso.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості музичних жанрів клавірної, органної та скрипкової музики XVII – першої половини XVIII століть;
- основні факти з життя і творчості вивчених композиторів;
- будову та особливості прослуханих музичних творів.

б) вміти

- визначати на слух музичний твір;
- визначати характер музичного фрагменту;

- визначати місцезнаходження пропонованого фрагменту у загальній композиції твору.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- музичні інструменти клавесин, орган, скрипка у XVII – першій половині XVIII століть, особливості їх конструкції та звучання;
- родини майстрів струнних інструментів – Амати, Гварнері, Страдіварі;
- творчість композиторів – творців інструментальної музики у XVII – першій половині XVIII століть: клавірна музика (Ж. Рамо, Ф. Куперен), органна музика (Д. Фрескобальді, Д. Букстехуде), скрипкова музика (А. Кореллі, А. Вівальді).

2. Слухання музичних творів:

- Ж. Рамо «Курка» для клавесину;
- Ф. Куперен «Женці» і «Маленькі вітряні млини» для клавесину;
- Д. Фрескобальді «Токата і канцона ре мінор» для органу;
- Д. Букстехуде «Токата ре мінор» для органу;
- А. Кореллі «Фолія» для скрипки;
- А. Вівальді цикл скрипкових концертів «Чотири пори року» – Концерт №1 «Весна».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «токата», «канцона», «concerto grosso».
- 2) Скласти фрагмент заняття зі слуханням музики для проведення уроку в ЗЗСО.

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 17–28.
2. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 18–26.
3. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 31–32.
4. Д. Фрескобальді. Токата і канцона ре-мінор для органу
<https://www.youtube.com/watch?v=odBnYIMsD0I>
5. Д. Букстехуде. Токата ре-мінор для органу
<https://www.youtube.com/watch?v=fDx5tLNG9ZY>
6. Ж.-Ф. Рамо. «Курка» для клавесину
<https://www.youtube.com/watch?v=idOQuTgxbzs>
7. Ф. Куперен. «Женці» і «Маленькі вітряні млини» для клавесину
<https://www.youtube.com/watch?v=0sV0Pnz92CY>
8. А. Кореллі. «Фолія» для скрипки
<https://www.youtube.com/watch?v=u3QYUKF0B9U>
9. А. Вівальді. Цикл скрипкових концертів «Чотири пори року». Концерт №1 «Весна» https://www.youtube.com/watch?v=ltt8_sKugJE

Практичне заняття №2.

Оперна творчість К. Глюка. Опера «Орфей і Еврідіка»

Мета заняття: ознайомити з творчим доробком та принципами оперної реформи К. Глюка; слухове засвоєння провідних сцен опери «Орфей і Еврідіка» К. Глюка.

Глосарій основних термінів і понять: криза оперного жанру, оперна реформа, опера-драма, наскрізна оперна сцена.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- основні факти з життя і творчості К. Глюка;
- характерні особливості оперної реформи композитора;
- будову та особливості опери «Орфей»;

б) вміти

- визначати характер музичного фрагменту;
- визначати місцезнаходження пропонованого фрагменту у загальній композиції опери.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- криза оперного мистецтва у XVIII столітті;
- життєвий і творчий шлях К. Глюка;
- принципи оперної реформи К. Глюка.

2. Слухання музичних творів: фрагменти з опери К. Глюка «Орфей і Еврідіка»:

- 1) хор пастухів і пастушок «Як сумно вітер мирт колише» – сцена біля труни Еврідіки (1 д.);
- 2) арія Орфея «Де ти, любов моя?» (1 д.);

- 3) сцена Орфей і фурії «Чий це зухвалий дух наш збентежив слух?» (2 дія, I картина);
- 4) арія Орфея «Сліз потік з моїх ллється очей» (2 дія, I картина);
- 5) мелодія флейти, сцена в Елізіумі (2 дія, II картина);
- 6) арія Орфея «Загубив я Еврідіку» (3 д.).

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «опера», «оперна драма», «оперна сцена», «арія».
- 2) Підготувати творчу роботу на тему «Переваги і недоліки оперної реформи К. Глюка».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 57–62.
2. Гришина В., Шкоба В. Світова музична література. Частина I. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. С. 37–42.
3. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів: СПОЛОМ, 2022. С. 37.
4. К. Глюк. Опера «Орфей та Еврідіка»
<https://www.youtube.com/watch?v=E4QkcjII660>
5. Мелодія флейти, сцена в Елізіумі (2 дія, II картина)
https://www.youtube.com/watch?v=QYpLCp-_pxo

Тема
ТВОРЧИСТЬ Й. С. БАХА

Практичне заняття №3.

**Слухове засвоєння фрагментів з хорових творів Й. С. Баха:
«Страсті за Матвієм», «Висока меса»**

Мета заняття: ознайомити з найкращими у музично-драматургічному відношенні фрагментами хорових творів Й. С. Баха.

Глосарій основних термінів і понять: меса, страсті, ораторія, кантата.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості жанрів кантати, ораторії, меси;
- побудову та особливості «Страстей за Матвієм», «Високої меси»;

б) вміти

- визначати характер музичного фрагменту;
- визначити тип номеру (фрагменту) з хорового твору;
- визначати місцезнаходження пропонованого фрагменту у загальній композиції твору.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- особливості жанрів кантати, ораторії, меси;
- визначити, чому Бах називає свої ораторії «Страстями»;
- визначити, чому Бах називає свою месу «Високою» і обирає для неї тональність сі-мінор.

2. Слухання музичних творів:

«Страсті за Матвієм»:

- вступ, №1 «Прийдіть, дочки»;

- №12 арія сопрано «Кровоточить серце»;
- №35 хор «О, людино, оплакуй свій гріх»;
- №47 арія Петра «Зглянься наді мною»;
- №78 хор «Спокійно, солодко спи».

«Висока меса сі-мінор»:

- I частина «Kyrie eleison»: №1;
- II частина «Gloria»: №4;
- III частина «Credo»: №15 «Et incarnatus», №16 «Crusifixus»;
- IV частина «Sanctus»: №20;
- V частина «Agnus Dei»: №24 «Dona nobis pacem».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «меса», «ораторія», «кантата», «страсті».
- 2) Підготувати творчу роботу на тему «Моє сприйняття хорової музики Й. С. Баха».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 43–46.
2. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 39.
3. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 35.
4. Й. С. Бах. «Страсті за Матвієм»:
вступ, №1 «Прийдіть, дочки»
<https://www.youtube.com/watch?v=5ObK84oSAXk>

№12 арія сопрано «Кровоточить серце»

<https://www.youtube.com/watch?v=zR2Os9LS7ek>

№35 хор «О, людино, оплакуй свій гріх»

<https://www.youtube.com/watch?v=RR9M5aqGq-k>

№47 арія Петра «Зглянься наді мною»

№78 хор «Спокійно, солодко спи»

<https://www.youtube.com/watch?v=g98L595HnqQ>

5. Й. С. Бах. «Висока мяса сі-мінор»

<https://www.youtube.com/watch?v=3FLbiDn8IE>

Практичне заняття №4.
Клавірна музика Й. С. Баха

Мета заняття: ознайомити з діапазоном клавірної творчості Й. С. Баха.

Глосарій основних термінів і понять: темперація, інвенція, прелюдія, фуга, сюїта.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості клавірних жанрів Баха;
- інноваційні досягнення Баха в клавірній музиці;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- поняття «темперація» та його значення для європейської музики XVIII століття;
- з'ясування особливостей музичних жанрів «інвенція», «прелюдія», «фуга», «сюїта»;
- особливості техніки гри на старовинних музичних клавірних інструментах;
- інновації Баха у клавірній музиці: зміст творів, жанри, форми, технічні досягнення.

2. Слухання музичних творів:

- «Двоголосна інвенція» №1 До мажор;
- «Двоголосна інвенція» №8 Фа мажор;
- «Триголосна інвенція» №9 фа мінор;

- «Триголосна інвенція» №15 сі мінор;
- «Прелюдія та фуга» до мажор (1 том);
- «Прелюдія та фуга» c-moll (1 том);
- «Прелюдія та фуга» мі бемоль мінор (1 том);
- «Французька сюїта» до-мінор.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «інвенція», «прелюдія», «фуга», «сюїта».
- 2) Систематизувати клавірні твори Й. С. Баха за рівнем складності (від дитячого репертуару до високопрофесійних композицій).

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 36–42.
2. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 40–49.
3. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 34.
4. Й. С. Бах. Двоголосна інвенція №1 До мажор
<https://www.youtube.com/watch?v=y8jP1tCEnVU>
5. Й. С. Бах. Двоголосна інвенція №8 Фа мажор
<https://www.youtube.com/watch?v=YDkZmKBKW6k>
6. Й. С. Бах. Триголосна інвенція №9 фа мінор
<https://www.youtube.com/watch?v=zpoESQ2TcXU>
7. Й. С. Бах. Триголосна інвенція №15 сі мінор
<https://www.youtube.com/watch?v=tcMXIc3Jtno>
8. Й. С. Бах. Прелюдія та фуга до мажор (1 том)
https://www.youtube.com/watch?v=_3qnL9ddHuw

9. Й. С. Бах. Прелюдія та fuga c-moll (1 том)
прелюдія <https://www.youtube.com/watch?v=Uyev74A7IfI>
фуга <https://www.youtube.com/watch?v=5phxFL11FPc>
10. Й. С. Бах. Прелюдія та fuga мі бемоль мінор (1 том)
<https://www.youtube.com/watch?v=su9NVEb6qEY>
11. Й. С. Бах. «Французька сюїта до-мінор»
алеманда <https://www.youtube.com/watch?v=-gBW6BkNjcI>
куранта <https://www.youtube.com/watch?v=YbRQRokoiTs>
сарабанда <https://www.youtube.com/watch?v=y7BBRJ3Ef9I>
арія https://www.youtube.com/watch?v=auhOh__FPcI
менует <https://www.youtube.com/watch?v=rLaQV1ckESk>
жиги <https://www.youtube.com/watch?v=PMpm3MnrEks>

Практичне заняття №5.
Органна музика Й. С. Баха

Мета заняття: активізувати увагу на глибокій змістовності та високому професіоналізмі органних творів Й. С. Баха.

Глосарій основних термінів і понять: орган, токато, фуга.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості органних жанрів Баха;
- інноваційні досягнення Баха в органній музиці;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- орган як музичний інструмент: історія виникнення і розвитку;
- висока виконавська майстерність Баха на органі: техніка гри, талант імпровізатора, глибокий зміст власних творів, відношення сучасників до Баха-виконавця та Баха-автора органних композицій;
- органна спадщина Баха: жанри, узагальнення досягнень старовинних майстрів, емоційно-образний зміст, масштаби композицій.

2. Слухання музичних творів:

- «Прелюдія і фуга» ля-мінор для органу;
- «Фантазія і фуга» соль-мінор для органу;
- «Токата і фуга» ре-мінор;
- «Хоральна прелюдія» фа-мінор;
- «Хоральна прелюдія» мі-бемоль мажор.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «орган», «токата», «фуга».
- 2) Підготувати мультимедійну презентацію на тему «Органна музика Й. С. Баха в інтерпретації сучасних виконавців».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 31–35.
2. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 36–38.
3. Мириський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 34.
4. Відео про органну музику Й. С. Баха
<https://www.youtube.com/watch?v=1WgtS4ntrsg>
5. Й. С. Бах. Прелюдія і фуга ля-мінор для органу
<https://www.youtube.com/watch?v=dluzU9uxsKc>
6. Й. С. Бах. Фантазія і фуга соль-мінор для органу
<https://www.youtube.com/watch?v=aZEgHWLzHWA>
7. Й. С. Бах. Токата і фуга ре-мінор
версія лише токати https://www.youtube.com/watch?v=bG-Ml_EN-wU
повна версія <https://www.youtube.com/watch?v=Nnuq9PXbywA>
8. Й. С. Бах. Хоральна прелюдія фа-мінор
<https://www.youtube.com/watch?v=cR0LEnNMiQM>
9. Й. С. Бах. Хоральна прелюдія мі-бемоль мажор
<https://www.youtube.com/watch?v=i6tItTxyXCc>

Змістовий модуль 2.

ВІДЕНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ КЛАСИЦИЗМ

Тема

МУЗИЧНИЙ ФЕНОМЕН В. А. МОЦАРТА

Практичне заняття №6.

Опера «Весілля Фігаро» В. А. Моцарта

Мета заняття: ознайомити з основними принципами драматургії та характерами образів комічної опери.

Глосарій основних термінів і понять: опера, оперна сцена, арія, дует, терцет, квартет, комічна опера.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості комічної опери;
- інноваційні досягнення Моцарта в оперній творчості;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- узагальнення досягнень різних оперних шкіл, жанрів;
- різноманітність оперних жанрів (серія, буффа, зінгшпіль) та їх поглиблене трактування, створення нових жанрів у творчості Моцарта: реалістична комедія, весела драма, оперна казка;

- загальна характеристика опери «Весілля Фігаро»: історія створення, жанр опери, роль музичних характеристик героїв в опері, оптимістичний характер увертюри, аналіз опери по діях.

2. Слухання музичних творів: опера «Весілля Фігаро», фрагменти:

- I дія I картина: каватина Фігаро, арія Керубіно, арія Фігаро;
- I дія II картина: арія Графіні, арія Керубіно;
- II дія II картина: аріозо Барбаріни, арія Фігаро.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Вивчити оперні фрагменти напам'ять (на слух).
- 2) Грати і співати два оперні фрагменти на вибір за фортепіано.

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 71–85.
2. Бедакова С. Історія зарубіжної музики (кінець XVI–XIX століття). Навчальний посібник. Миколаїв, 2018. С. 158–221.
3. Гришина В., Шкоба В. Світова музична література. Частина I. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. С. 52–89.
4. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 77–99.
5. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 46–48.
6. Відео про оперу з основними темами
<https://www.youtube.com/watch?v=cjHpWZvLgL0>
7. Постановка опери
<https://www.youtube.com/watch?v=55ik-PzAXsQ>

Практичне заняття №7.

Симфонічна творчість В. А. Моцарта:

Симфонія №40, «Маленька нічна серенада»

Мета заняття: ознайомити з романтичними рисами творчості В. А. Моцарта, зразками серйозної та легкої симфонічної музики композитора.

Глосарій основних термінів і понять: симфонія, теми симфонії, сонатно-симфонічний цикл, серенада.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості симфонії;
- структуру сонатно-симфонічного циклу;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- різноманітність симфонічних жанрів у творчості Моцарта;
- розширення Моцартом кола образів симфонічної музики;
- особливості сонатно-симфонічного циклу у Моцарта;
- мелодичне багатство інструментальної музики Моцарта;
- симфонія №40: зміст твору, структура, аналіз;
- «Маленька нічна серенада» як зразок «легкої» музики Моцарта.

2. Слухання музичних творів:

- симфонія №40;
- «Маленька нічна серенада».

Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «симфонія», «сонатно-симфонічний цикл», «серенада».
- 2) Вивчити теми головної і побічної партій I частини з симфонії №40 напам'ять (за фортепіано).

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 71–85.
2. Бедакова С. Історія зарубіжної музики (кінець XVI–XIX століття). Навчальний посібник. Миколаїв, 2018. С. 158–221.
3. Гришина В., Шкоба В. Світова музична література. Частина I. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. С. 52–89.
4. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 77–99.
5. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 46–48.
6. Моцарт. Симфонія №40 соль-мінор
<https://www.youtube.com/watch?v=N1cexwLOvtY>
7. Моцарт. «Маленька нічна серенада»
<https://youtu.be/QZWKUszkbXU>

Тема
ТВОРЧИСТЬ Л. ВАН БЕТХОВЕНА

Практичне заняття №8.

Фортепіанна творчість Л. Бетховена. Дитяча музика, соната №8

Мета заняття: ознайомити з творами для фортепіано Л. Бетховена, які введені у шкільну програму.

Глосарій основних термінів і понять: соната, програмна п'єса, варіації.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості фортепіанної творчості Бетховена;
- структуру сонати №8;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- різноманітність фортепіанних жанрів у творчості Бетховена;
- характеристика фортепіанної музики композитора;
- дитячий репертуар: програмні п'єси, цикл варіацій, легкі сонати, сонатини, багателі, екосези;
- сонати і варіаційні цикли у доробку Бетховена;
- концерти для фортепіано з оркестром;
- «Патетична соната» №8 як світ людських почуттів: образи, зміст, структура, розвиток музичних тем.

2. Слухання музичних творів:

- «Екосез» До-мажор;
- «Варіації на тему Дресура»;
- «Весела. Сумна»;
- «Бабак»;
- «Українська»;
- «Варіації на українську тему»;
- Соната №8.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «соната», «програмна п'єса», «варіації».
- 2) Скласти фрагмент заняття зі слуханням музики для проведення уроку у ЗСО.

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 84–99.
2. Бедакова С. Історія зарубіжної музики (кінець XVI–XIX століття). Навчальний посібник. Миколаїв, 2018. С. 222–272.
3. Гришина В., Шкоба В. Світова музична література. Частина I. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. С. 90–99.
4. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 100–125.
5. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 49–52.

6. Л. ван Бетховен. Соната №8 «Патетична соната» *до мінор*
https://www.youtube.com/watch?v=M_124D_7KoU
7. Л. ван Бетховен. Соната № 14 *до-дієз мінор* «Місячна»
<https://www.youtube.com/watch?v=ITidiBe-0T0>
8. Л. ван Бетховен. Соната №23 «Апасіоната»
<https://www.youtube.com/watch?v=9uj9g-eH0uw>
9. Л. ван Бетховен. «Весело-сумно»
https://www.youtube.com/watch?v=ap_j6prdlDU
10. Л. ван Бетховен. Пісня «Бабак»
https://www.youtube.com/watch?v=hz8PxZ_lOEc
11. Л. ван Бетховен. Варіації на тему «Їхав козак за Дунай» ор. 107, №7
https://www.youtube.com/watch?v=AG4C_mge5E8

Практичне заняття №9.

Симфонія №5 Л. Бетховена. Характеристика і слухання твору, вивчення твору в ЗЗСО

Мета заняття: ознайомити зі змістом, стильовими особливостями та методикою вивчення твору.

Глосарій основних термінів і понять: симфонія, сонатно-симфонічний цикл.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості симфонічної творчості Бетховена;
- структуру симфонії №5;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- різноманітність симфонічних жанрів у творчості Бетховена;
- характеристика симфонічної музики композитора;
- ідея боротьби та її втілення в симфоніях та увертюрах Бетховена, новаторський симфонічний жанр, тенденція до програмності, оркестр Бетховена;
- симфонія №5: тема, ідея, жанр, роль теми-лейтмотиву, характеристика головних тем.

2. Слухання музичних творів: симфонія №5.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу,

особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти фрагмент заняття зі слуханням музики для проведення уроку в ЗЗСО.
- 2) Вивчити теми вступу, головної і побічної партій I частини з симфонії №5 напам'ять (за фортепіано).

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 1 : Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст. С. 84–99.
2. Бедакова С. Історія зарубіжної музики (кінець XVI–XIX століття). Навчальний посібник. Миколаїв, 2018. С. 222–272.
3. Гришина В., Шкоба В. Світова музична література. Частина I. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. С. 90–99.
4. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Третій рік вивчення предмета. 2023. С. 100–125.
5. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 49–52.

Критерії оцінювання практичних занять

Здобувачі освіти виконують практичні завдання у кожному модулі.
Максимальна кількість балів за виконання одного практичного завдання – 5.

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Здобувач освіти вірно засвоїв практичний матеріал, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати прослухані музичні твори.
4	Здобувач освіти вірно і достатньо засвоїв практичний матеріал, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати прослухані музичні твори; у відповіді допустив незначну неточність.
3	Здобувач освіти в цілому засвоїв практичний матеріал, але допустив помилки у розумінні основних теоретичних понять; матеріал виклав непослідовно, але зміг правильно узагальнити вивчений матеріал.
1–2	Здобувач освіти недостатньо засвоїв практичний матеріал, допустив грубі помилки у розумінні основних теоретичних понять, матеріал виклав непослідовно та не зміг правильно узагальнити вивчений матеріал.
0	Виконання практичного завдання відсутнє.